

[Munch-Petersen.]

jo mere vil man ogsaa søge at foretage et eller andet; men Arbejderne har ikke i den Grad rørt paa sig, som Landbrugerne har gjort det, og derfor fremsætter man langt flere Forsalg om Foranstaltninger for Landbrugerne end for Arbejderklassen.

Ganske vist er disse Foranstaltninger for Landbrugerne ikke virkelige Hjelpeforanstaltninger, det er blot Foranstaltninger, der maaske yder lidt Lettelse i Øjeblikket, især for de største Landbrugere, men som ikke betyder nogen virkelig Løsning af Spørgsmaalet, og som ikke vil bringe Landbruget ud af den Nødssituation, som de mindste Landbrugere er i. Men det er betegnende, at man netop fremsætter Forslag paa de Omraader, hvor der er mest Røre. Det er derfor nødvendigt, at Arbejderklassen drager Lære af dette, at udenomsparlamentariske Foranstaltninger kan virke til at aabne Øjnene for, at der dog maa gøres et eller andet.

Schmidt: Det foreliggende Lovforslag er et Stykke af de samlede Forslag til Afhjælpning af Nøden i Nordslesvig, men det er vel det betydeligste Stykke.

Man kunde spørge, om det ikke havde været mere hensigtsmæssigt at behandle alle Forslagene samtidig, men den Indvending, der kan rejses derimod, at Sagen saa vilde blive for kompliceret, gør det klart nok, at netop *det* er Fejlen og Svagheden, at Hjelpeaktionen er for kompliceret. Man mener, at det kan slaa til at lempe paa Forholdene, som man har gjort alle de foregaaende Aar, men naar man lemper snart her, snart der, saa bliver Sagen kompliceret, og idet man nu mener at skulle fortsætte paa denne Maade, kompliceres Sagen desto mere.

At lempe paa Nøden kan være tilstrækkeligt, naar der kan være Haab om, at Forholdene af sig selv vil blive bedre, det vil sige, at Landbruget og dermed ogsaa de andre Erhvervs Rentabilitet snart vil naas igen; men dette Haab deler jeg ikke, og derfor mener jeg, at Forslaget er utilstrækkeligt, om Hensigten end har været nok saa god. At jeg ikke deler dette Haab, der helt aabenbart er Forudsætningen for hele det sønderjyske Lovkompleks, og dette Forslag især, er begrundet særlig i to Ting, at Gælden er alt for stor, og at Afsætningsmulighederne for Landbrugsprodukterne stadig formindskes, selv om man for de tabte Markeder i nogen Maade kan vinde andre Markeder, hvad man jo maa haabe, og selv om det lykkes at bringe Priserne paa et

højere Niveau, hvad man dog ikke vil naa uden særlig indgribende Foranstaltninger.

Der er altsaa to Hindringer, der maa overvindes; den store Gæld og Afsætningsvanskelighederne. Det er min faste Overbevisning, at Sagen maa gribes an paa begge Punkter. Her staar det første Punkt til Behandling, og det er af afgørende Vigtighed, uden at jeg dermed vil sige, at det er det vigtigste. Jeg er af den Mening, at Afsætningen og i Forbindelse dermed Pris-spørgsmaalet er det vigtigste, men baade Spørgsmaalet om Gældsnedskrivning og Afsætning har netop i Nordslesvig en særlig alvorlig Karakter. Vi har meget højere Byrder end det øvrige Land, derfor kræves der en indgribende Gældsregulering. Vi har tabt det tyske Marked, derfor er det for os et væsentligt Krav at vinde det igen.

Naar jeg saa med nogle Bemærkninger vil gaa ind paa det foreliggende Lovforslag, vil jeg først sige, at det jo er givet, at Forslaget ikke betyder en Gældsregulering, men, som Forslaget selv siger, en Lempelse, og det ikke paa Gælden, men paa Rentebetalingen. Man udsætter altsaa Hovedspørgsmaalet; man yder en Slags Henstand for Nordslesvig, man haaber paa bedre Tider. Jeg har allerede sagt, at der er ingen Grund til dette Haab. Det vil sige, at man med al Kraft og Grundighed selv maa prøve at klare Vanskelighederne, det ordner sig ikke af sig selv.

Men saa kommer Spørgsmaalet, om ikke Lempelsen er tilstrækkelig til at hjælpe over en vis Tid, over de 2 eller 5 Aar, som Forslaget taler om. Jeg tror, at ogsaa dette Haab vil briste. Jeg tror hverken paa, at Panteværdien, som den er beregnet, virkelig repræsenterer den Værdi, der med de foreslaaede Lempelser kan forventes, jeg tror ej heller, at den saakaldte Handelsværdi giver et rigtigt Billede af Værdiforholdene i vort Land. Handelsværdien er en Konjunkturværdi, der hviler paa den efter min Mening forkerte Forudsætning, at Forholdene snart vil tegne sig lysere. I en saa fortvivlet Situation som den, særlig Nordslesvig er inde i, er Tilbøjeligheden altid stor til at lukke Øjnene i for det mørke Billede og trøste sig med Fremtidsbilleder i lysere Farver. Det kan maaske være godt nok og naturligt for den enkelte, for at holde Modet oppe, men ikke for Lovgiverne, der bærer Ansvaret.

Jeg mener altsaa, at Forslaget er aldeles utilstrækkeligt til at hjælpe over Krisetiden; men saa bliver tilbage at belyse, hvorvidt de enkelte paatænkte Foranstaltninger, bortset fra, at de er utilstrækkelige, til en vis Grad dog er hensigtsmæssige